

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Έλλης 3, 15234, Χαλάνδρι
ΤΗΛ.: 210 6755725
EMAIL: penelfa2@gmail.com
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: <http://www.penelfa.gr>

Αθήνα 11-6-2014
Αριθμός πρωτ:20

Προς:
"Συνήγορο του Πολίτη"

Θέμα: Αίτημα στήριξης της Φυσικής Αγωγής

Η φυσική αγωγή στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση της χώρας μας είναι υποχρεωτική. Με την ισχύουσα νομοθεσία εξασφαλίζονται στο ωρολόγιο πρόγραμμα, μόνο δύο (2) ώρες φυσικής αγωγής στο δημοτικό σχολείο την εβδομάδα, δύο (2) ώρες στο γυμνάσιο και μία (1) στο λύκειο.

Στόχος μας είναι να ευαισθητοποιήσουμε την Πολιτεία μας για τη συμβολή της άσκησης στην απόκτηση και διατήρηση της υγείας των μαθητών.

Σύμφωνα με τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας θα πρέπει να εξασφαλίζονται στο ωρολόγιο πρόγραμμα τουλάχιστον τρεις (3) ώρες φυσικής αγωγής την εβδομάδα, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Η Πανελληνια Επιστημονική Ένωση Εκπαιδευτικών Λειτουργών Φυσικής Αγωγής, η οποία έχει ως κύριο σκοπό της την ανάπτυξη της επιστήμης της φυσικής αγωγής και την εφαρμογή της στην εκπαίδευση, ζητά από την Πολιτεία **τη θέσπιση τεσσάρων (4) ωρών διδασκαλίας φυσικής αγωγής** στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί πως την τελευταία δεκαετία αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο η αξία του αθλητισμού και της φυσικής αγωγής για την προαγωγή των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και της Δημοκρατικής Ιδιότητας του Πολίτη. Ο Οργανισμός «Sport for Development and Peace International Working Group» (SDP IWC) ο οποίος ιδρύθηκε το 2004, και προέκυψε από τις εργασίες των Ηνωμένων Εθνών για τον Αθλητισμό για την Ανάπτυξη και Ειρήνη, αναφέρει ότι ο αθλητισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένα σημαντικό μέσο για την προώθηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Η ρητή αναφορά του αθλητισμού, του παιχνιδιού και της σωματικής δραστηριότητας σε πολλά διεθνή κείμενα και διακηρύξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα των δραστηριοτήτων αυτών για την ανθρώπινη υγεία, την ανάπτυξη και την ευημερία και δημιουργεί ένα ισχυρό και συναρπαστικό θεμέλιο για τον Αθλητισμό για την Ανάπτυξη και την Ειρήνη. Με βάση το διεθνές πλαίσιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα μοναδικά χαρακτηριστικά του αθλητισμού, η φυσική αγωγή και ο αθλητισμός αντιπροσωπεύουν μια σημαντική, αλλά σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητη, πηγή για την ενίσχυση και την επιτάχυνση της προσπάθειας ανάπτυξης και ειρήνης σε όλο τον κόσμο.

Παράλληλα, το Συμβούλιο της Ευρώπης αναγνωρίζοντας τη σοβαρότητα των σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων στο χώρο της φυσικής αγωγής και του αθλητισμού (έντονος ανταγωνισμός, έλλειψη ευγενούς άμιλλας, εμπορευματοποίηση, ντόπινγκ, ρατσισμός, χουλιγκανισμός, βία κλπ) για πρώτη φορά θα πραγματοποιήσει, μέσω του προγράμματος Pestalozzi, 12μηνη επιμόρφωση, που ξεκινάει τον Οκτώβριο

του 2014, των καθηγητών φυσικής αγωγής των χωρών μελών του με θέμα «Η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα».

Επειδή η Ένωση μας πιστεύει ότι η φυσική αγωγή αποτελεί μια ουσιαστική και ποιοτική επένδυση για το μέλλον των παιδιών μας

σας ζητά

τη διερεύνηση του θέματος και τη διαμεσολάβηση στο πλαίσιο της αποστολής της Αρχής για προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού στο συγκεκριμένο ζήτημα το οποίο συνδέεται με άσκηση δικαιώματος των παιδιών σε σχέση με την υγεία και την καλή φυσική κατάσταση, την κοινωνική ένταξη, την ψυχαγωγία και εν γένει την ολόπλευρη ανάπτυξη τους.

Μετά τιμής

Για το Δ.Σ.
Ο Πρόεδρος

Δρ Νικόλαος Τριπόδης

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

6 Αυγούστου 2014
Αριθμ. Πρωτ.: 188247/40968/2014

Πληροφορίες: κα Σταματία Παπαδημητρίου (τηλ.:2131306816)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Ανδρέα Παπανδρέου 37, 15180 Μαρούσι

Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής

Θέμα: Διδασκαλία φυσικής αγωγής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Αξιότιμες κυρίες, αξιότιμοί κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο της άσκησης της αποστολής του ως Συνήγορος του Παιδιού, σύμφωνα με τον ν. 3094/2003, κατά τις επισκέψεις τους σε εκατοντάδες σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και τις συζητήσεις του με μαθητές και εκπαιδευτικούς, έχει γίνει δέκτης του έντονου προβληματισμού, ιδίως μαθητών λυκειακών τάξεων, σχετικά με τη διδασκαλία του μαθήματος της φυσικής αγωγής. Συγκεκριμένα τα παιδιά αναφέρουν ότι θεωρούν ότι το μάθημα περιλαμβάνεται ανεπαρκώς στο σχολικό πρόγραμμα (ιδίως στη γ' λυκείου, ενώ από φέτος και στη β' λυκείου, προβλέπεται μόνο μία ώρα γυμναστικής την εβδομάδα), παρόλο που είναι απαραίτητο, ιδίως στην παρούσα συγκυρία, για την εκτόνωση των εντάσεων, του άγχους και της πίεσης που βιώνουν, δεδομένης και της έλλειψης χρόνου τις απογευματινές ώρες για εξωσχολικές αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, αλλά και για την προώθηση του ομαδικού πνεύματος, της συμμετοχής και της συνεργασίας στο σχολείο. Η ανάγκη μεγαλύτερης έμφασης στις ομαδικές δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων και στη γυμναστική / σωματική άσκηση, έχει τονιστεί ήδη σε παλαιότερη επιστολή της Αρχής (από 23/8/2013) προς την ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, με αφορμή τη δημόσια διαβούλευση για το νομοσχέδιο περί της αναδιάρθρωσης της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Πρόσφατα, το θέμα αυτό επισημάνθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη και από την Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Φυσικής Αγωγής, η οποία σε επιστολή της υποστηρίζει μεταξύ άλλων ότι το μάθημα της φυσικής αγωγής δεν περιλαμβάνεται επαρκώς στο ωρολόγιο πρόγραμμα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και ζητά τη θέση και τις ενέργειες της Αρχής σχετικά με το ζήτημα αυτό, ιδίως στο πλαίσιο της αποστολής της για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Ως γνωστόν, η φυσική αγωγή αναγνωρίζεται ως ένας από τους κύριους σκοπούς της εκπαίδευσης (άρθρο 18 Συντάγματος, άρθρο 1 ν. 1566/1986). Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που αποτελεί νόμο αυξημένης τυπικής ισχύος στη χώρα μας, ορίζει ότι η εκπαίδευση πρέπει να αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του παιδιού (άρθρο 29), ενώ παράλληλα αναγνωρίζει το δικαίωμα του παιδιού στην ανάπαυση, στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου και την ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια (άρθρο 31).

Επισημαίνεται εξάλλου ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το ψήφισμά του της 13^{ης} Νοεμβρίου 2007 «Ο ρόλος του αθλητισμού στην εκπαίδευση», και λαμβάνοντας υπόψη ότι η φυσική αγωγή είναι το μόνο σχολικό μάθημα που στόχο έχει να προετοιμάσει τα παιδιά για έναν υγιή τρόπο ζωής και επικεντρώνεται στη συνολική τους σωματική και διανοητική ανάπτυξη, εμφυσιώντας επίσης σημαντικές κοινωνικές αξίες όπως η δικαιοσύνη, η αυτοπειθαρχία, η αλληλεγγύη, το πνεύμα ομαδικότητας, η ανεκτικότητα και το ευ αγωνίζεσθαι, καλεί τα κράτη μέλη να καταστήσουν υποχρεωτική τη φυσική αγωγή στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και να εξασφαλίσουν ότι στο ωρολόγιο πρόγραμμα περιλαμβάνονται τουλάχιστον τρία μαθήματα φυσικής αγωγής την εβδομάδα, ενώ τα σχολεία πρέπει να ενθαρρύνονται να επεκτείνουν το ελάχιστον αυτό όριο όσο το δυνατόν περισσότερο (παρ. 10). Η έκκληση αυτή επαναλαμβάνεται στην παρ. 20, με την οποία τα κράτη μέλη καλούνται να εξασφαλίσουν τους όρους συμμόρφωσης με τον προβλεπόμενο ελάχιστο αριθμό μαθημάτων φυσικής αγωγής, έχοντας κατά νου ότι η τακτική άσκηση συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των δαπανών για υγειονομική περίθαλψη, ενώ στην παρ. 21 σημειώνεται ότι πρέπει να διασφαλιστεί η διδασκαλία της φυσικής αγωγής σε όλες τις βαθμίδες από ειδικευμένους καθηγητές φυσικής αγωγής.

Αναγνωρίζεται βεβαίως ότι, όπως φαίνεται και στην έκθεση του Δικτύου Ευρυδίκη (2013) με τίτλο «Φυσική Αγωγή και Σχολικός Αθλητισμός στην Ευρώπη», τα εφαρμοζόμενα συστήματα και οι καθορισμένες ώρες διδασκαλίας του μαθήματος της φυσικής αγωγής στις διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες ποικίλουν. Ωστόσο, όπως αναφέρεται και στην εν λόγω έκθεση «σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δίνεται μεγάλη σημασία στην προαγωγή της φυσικής δραστηριότητας των μαθητών λόγω των παλλαπλών οφελών της» και «η διδασκαλία της φυσικής Αγωγής στα σχολεία οδηγεί στην απόκτηση μεταβιβάσιμων γνώσεων και δεξιοτήτων, όπως είναι η ομαδικότητα και η ευγενής ήττα και καλλιεργεί τον σεβασμό, την ικανότητα των ανθρώπων να ινωρίσουν το σώμα τους, την κοινωνική ευαισθητοποίηση και γενικά την κατανόηση των «κανόνων του παιχνιδιού», στοιχεία τα οποία οι μαθητές εύκολα μπορούν να εφαρμόσουν και σε άλλα σχολικά μαθήματα ή καταστάσεις στη ζωή τους».

Ας σημειωθεί ότι η άσκηση των μαθητών μπορεί να προάγεται όχι μόνο μέσα από το μάθημα της φυσικής αγωγής αλλά και μέσα από τις προαιρετικές σχολικές αθλητικές δραστηριότητες, οι οποίες επίσης είναι σκόπιμο να είναι σταθερά ενταγμένες στο πλαίσιο των προτεινόμενων σχολικών δράσεων.

Στο πλαίσιο της αποστολής του Συνηγάρου του Πολίτη ως προς την πρόαψη και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού (ν.3094/2003), και λαμβάνοντας υπόψη:

- τα τεκμηριωμένα οφέλη της τακτικής φυσικής δραστηριότητας στη σωματική και ψυχική υγεία και την ψυχοκοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη, ειδικά στην παιδική και εφηβική ηλικία, αλλά και γενικότερα στην προαγωγή της ποιότητας ζωής, όπως αυτά περιγράφονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, αλλά και στη μαθησιακή διαδικασία,
- τα σύγχρονα δεδομένα της ζωής των μαθητών (έλλειψη ελεύθερου χρόνου, καθιστική ζωή, άγχος, ένταση, ανασφάλεια, αποξένωση, επιθετικότητα, βία κ.ά) και τη συμβολή της σωματικής άσκησης στην πρόληψη και τον έλεγχο επικινδυνών για την υγεία συμπεριφορών, τάσεων και προβλημάτων (χρήση ουσιών, εξαρτήσεις, ανθυγιεινή διατροφή, παχυσαρκία κ.ά)
- τη συμβολή του αθλητισμού και της σχολικής φυσικής αγωγής στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την καταπολέμηση των διακρίσεων, την κοινωνική ένταξη και συνοχή, τον διαπολιτισμικό διάλογο, την κοινωνικοποίηση, την επικοινωνία, την αλληλεγγύη,

→

• την πρόσφατα διατυπωμένη δημόσια θέση του Υπουργού Παιδείας, σε απάντηση επίκαιρης ερώτησης εφήβου βουλευτή για το εκπαιδευτικό σύστημα, κατά τη διάρκεια του κοινοβουλευτικού ελέγχου της 10^{ης} Συνόδου της «Βουλής των Εφήβων» (7/7/2014), για την αναγκαιότητα «χρήσιμων μαθημάτων» που δεν περιλαμβάνονται επαρκώς στο υπάρχον πρόγραμμα, όπως είναι ο αθλητισμός, η πληροφορική, η μουσική, οι εικαστικές τέχνες, η σεξουαλική αγωγή κ.ά., την επισήμανσή του ότι η διατροφή και η άθληση είναι πολύ σοβαρότερα μέτρα προστασίας της υγείας από τα φάρμακα, καθώς και ότι το πρόβλημα της πληθώρας της διδασκίας ύλης ήδη επανεξετάζεται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, μετά από σχετικές οδηγίες του Υπουργείου.

σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις απόψεις σας επί του θέματος και τις ενέργειες στις οποίες προτίθεστε να προβείτε για την ενίσχυση της φυσικής αγωγής στην εκπαίδευση. Ειδικότερά, παρακαλούμε να μας απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

α) Αν το υπουργείο σας εξετάζει την προοπτική καθιέρωσης δύο τουλάχιστον διδακτικών ωρών την εβδομάδα διδασκαλίας της φυσικής αγωγής σε όλες τις τάξεις του Λυκείου, και αύξησης των ωρών διδασκαλίας στο δημοτικό και το γυμνάσιο

β) Αν υπάρχει σχεδιασμός για την εν γένει αναβάθμιση του μαθήματος της φυσικής αγωγής και την αποτελεσματικότερη ενσωμάτωσή του στη ζωή των μαθητών

γ) Αν κατά την αξιολόγηση και τον σχεδιασμό βελτίωσης της διδασκαλίας του μαθήματος το Υπουργείο σας έχει επεξεργασθεί κάποια τεχνική ώστε να λαμβάνονται υπόψη και οι απόψεις των μαθητών, που κατά την άποψή μας θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο.

δ) Τον τρέχοντα σχεδιασμό σας σχετικά με τις προαιρετικές σχολικές δραστηριότητες που προάγουν τη φυσική αγωγή των μαθητών (διοργάνωση αθλητικών ομίλων, σχολικών πρωταθλημάτων, κ.ά.).

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Ακριβές Αντίγραφο

Παπαδόπουλος Ευαγγέλιος

Με τιμή

Γιώργος Μόσχος
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Κοινοποιήση:

1. Γραφείο Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων
Ανδρέα Παπανδρέου 37
15180 Μαρούσι
2. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Αν. Τσόχα 36
115 21 Αθήνα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ
Π/ΘΜΙΑΣ & Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΔΙ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΤΜ.Π.Α.Α'

Τοχ. Δ/νση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. - Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Αν. Παπαλιθίου
Τηλέφωνο: 210-3443422

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
Ανδ. Χατζηγιάννη Αρ. 6
ως Υπεύθυνος:
αρ. Πρωτ. 43401/29-8-2014

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθ. Προτεραιότητας:

Αθήνα, 26-08-2014
Αρ. Πρωτ. 133828/Γ2

✓
ΠΡΟΣ:

Συνήγορο του Πολίτη Χατζηγιάννη Μέξη 6 11528 Αθήνα
--

ΘΕΜΑ: Απάντηση εγγράφου

Απαντώντας στο με αρ. πρωτ. 188247/40968/2014/06-08-2014 έγγραφό σας που αφορά στη διδασκαλία τους μαθήματος της Φυσικής Αγωγής στην Π/θμια και Δ/θμια εκπαίδευση και σε ό,τι αφορά στις αρμοδιότητες της Υπηρεσίας μας, σας γνωρίζουμε τα εξής:

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

- Τα Ωρολόγια Προγράμματα της Α' και Β' τάξης του Γυμνασίου καθορίζονται με τη με αρ. πρωτ. 115475/Γ2/21-08-2013 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 2121) και το μάθημα της Φυσικής Αγωγής διδάσκεται δύο (02) ώρες εβδομαδιαίως καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και στις δύο τάξεις.
- Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα της Γ' τάξης του Γυμνασίου καθορίζεται με την με αρ. πρωτ. 105954/Γ2/03-09-2009 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 1890) και το μάθημα της Φυσικής Αγωγής διδάσκεται δύο (02) ώρες εβδομαδιαίως καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.
- Από το σχ. έτος 2014-2015 στη Β' τάξη του Γυμνασίου στο πλαίσιο της διδασκαλίας των Βικριματικών Δράσεων θα υλοποιούνται θέματα του διδακτικού αντικείμενου «Φύση και Άσκηση».

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

- Τα Ωρολόγια Προγράμματα της Α' και Β' τάξης του Γενικού Λυκείου καθορίζονται με τον ν. 4186/2013 (Α' 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις», και το μάθημα της Φυσικής Αγωγής διδάσκεται δυο ώρες εβδομαδιαίως στην Α' τάξη και μία (01) ώρα στην Β' τάξη, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

- Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα της Γ' τάξης του Γενικού Λυκείου καθορίζεται με τη με αρ. πρωτ. 63447/Γ2/27-06-2005 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 921), και το μάθημα της Φυσικής Αγωγής διδάσκεται μία (01) ώρα εβδομαδιαίως, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ
ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ

Εσωτ. Διάταξη
Δίναξη Σπουδών Δ.Ε.Τα. Α'

Πιστο Αιτήρησα
Από τη Διεύθυνση Διδακτικού
Τμήμα Διαπίστευσης & Πρωτοκόλλου

ΚΑΤΖΑΜΠΑΣΑΚΗΣ ΚΩΝΗ